

EN PASSANT

Un po' di lona caprina

(igħid it-Taljan).

Amba, jambi. Il-Professor Aquilina (f“Lehen il-Malti” Jannar-Frar, 1940), igħid li billi t-tifsira tal-verb għarbi hi biss *xtaq* u *ried* ma setgħetx tieħu fil-Malti t-tifsira ta' *ħtieġ*, *għandu bżonn*. Izda, xjentifikament, naħseb li mhux hekk, meta nafu li bosta kliem meta jgħaddi għal ilsien ieħor jiġi li jieħu sens ftit u xejn imbiegħed jew bħalu. Nibza' li l-Prof. Aquilina ma iċċitanix sewwa. 'Abb, 'Abba, (fi Tripli, flok *bgħā* = *bagħā*) fil-Malti ma jidhirx li baqa' bis-sens ta' *xtaq* eċċ., izda ta' *għandu bżonn*. *Għamel bi* fil-malti la jfisser *xtaq*, la *għandu bżonn* u lanqas *ħtieġ*, izda *iddispona*. Bejn *xtaq* u *għandu bżonn* id-divrenzja hija inqas minn dik ta' bejn *għandu bżonn* u *iddispona*.

Il-Prof. Aquilina jrid igħid: bil-Malti qatt ma ngħidu *nambi niekol* flok *irrid niekol* bħalma jmissna ngħidu ladarba fil-Għarbi 'abba tfisser *xtaq*, *ried*. Il-verb 'abba, kif naħseb jien, jintuża fil-Malti bis-sens ta' *ħtieġ* u jinbena billi jieħu *x* fil-bidu (*ax* għarbija = *ax tibbi*? = *x'tambi*?) u s-suffiss pronominali fit-tarf u ma nużawhx biex ngħidu *ried*, *xtaq*; izda b'sens iżjed wasa'. Verb jista' jkollu sens li, ma' *verb ieħor*, m'għandux jew jitilfu, għalhekk fejn nista' ngħid *jien għandi x'nambih* ma nistax ngħid *nambi niekol*, izda skond il-konstruzzjoni u x-xeħta maltija jkolli ngħid, *għandi bżonn* jew *nixtieġ niekol*.

Xi studjużi tal-Għarbi jaħsbu li *amba*, *jambi* hija s-Seba' forma ta' *bagħa(j)* jew *bgħā*, Trip., hekk illi *anba* jew *amba* huma l-Għarbi 'anbagħā, u *janbi* jew *jambi* huma l-Għarbi *janbagħi* jew *janbgħi*.

Qabbel l-Għarbi ta' l-Algerija: (Belkassam Ben Sedira) taħt *falloir* = *kama janbegħi* = kif jinħtieġ.

Aħ—Hu (*aħ*). *Aħ* hija kelma u *ħu*, (*aħ*) oħra. (Ara Vassalli u Falzon). *Aħ* bis-sens ta' *alas* fil-Vassalli hija bl-*ħ*, (*ħa* għarbija) u *ħu* bis-sens ta' *ħu* (brother) hija l-*ħ* (*kħa* għarbija).

Aħwa bħal fil-Għarbi hija l-plural ta' $aħ = ħu$. Mhux biss fit-Tangier iżda wkoll fit-Tripolitanja huwa $ħu$ sing. $ħut$ plural. Is-suffissi pronominali jaqblu, iżda fil-Malti fl-ewwel persuna singular flok $ħwi + ja$ jagħmel $ħija$.

Ċinkwina. Biċċa munita ta' żmien l-Ordni li kienet tiswames $ħabbiet$ ($\frac{5}{12}d$) ta' sold Ingliż. Niftakru li s-sistema tal-munita ta' dak iż-żmien kien imqassam bl-għaxriet (deċimali). Din il-kelma beqgħet tinsama' fil-qawl *ċinkwina ħames ħabbiet* li jwieġeb għal dak l-ieħor ta' *xiku briku* mill-Isqalli *sceccu buriccu* li jfisser żewġ ħwejjeg li huma l-istess.

Osservazzjonijiet oħra filoġiċi għal meta l-Editor ighid-li li jkollu l-wisa'.

A. C.